

FINNSAM information

Nr 4
2019

Medlemstidning för FINNSAM - Finnbygder i samverkan

ISSN 2000-9399

Om FINNSAM-information

Syfte med medlemsbladet

FINNSAM information är ett medlemsblad som ges ut fyra gånger per år till medlemmar i föreningen FINNSAM - Finnbygder i samverkan. Syftet med medlemsbladet är att ge medlemmarna möjlighet att ta del av aktuella rapporter, protokoll, nyheter och konferensinbjudningar.

Ansvarig utgivare

Maud Wedin, Falun, Ordförande i FINNSAM

Medlemstidningen ISSN är 2000-9399

FINNSAM:s organisationsnummer är 802429-6108.

Redaktion

Anita Österman
Timbonäs 140
SE-686 98 Gräsmark
Telefon +46 70 604 65 57
anita_osterman@hotmail.com

Hans Bergström
Övre Stortorpet, Långvak
SE-671 92 Arvika
Telefon +46 70 292 22 25
hans.bergstrom@textra.se

Om redaktörens uppdrag

Redaktörens uppdrag är att sammanställa material från föreningsmedlemmarna. Nästa FINNSAM-information kommer ut i april månad. Vill du ha med något i nästa nummer så är manusstopp den 15:e mars.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 100 NOK/SEK för enskild person och 300 NOK/SEK för institution/organisation.

**Betala din medlemsavgift senast 30 juni.
Glöm inte bort att ange din e-postadress.**

Sverige

Plusgironummer: 646 27 77-1

Norge

Bankkontonr: 1830 33 22104 i Grue Sparebank

FINNSAM- information nr 4

Innehåll

Om FINNSAM-information	2
Medlemsavgift	2
Nya redaktörer	2
Om FINNSAM	3
FINNSAM:s styrelse 2019/2020	3
Finnskogdagene 2019	4
Välkommen till FINNSAM:s vinterkonferens	6
Kommande konferenser	10
Konferens, Filipstads bergslag 2020	10
Protokoll , FINNSAM:s styrelsemöte	11
Protokoll FINNSAM:s höstmöte	13
FINNSAMs höstkonferens 2019	16
Skapades den största finnbyn av ett dråp?	19

Nya redaktörer

Som framgick av förra numret av FINNSAM-info har bladets tidigare redaktör Monica Öhrn avsagt sig uppdraget på grund av tidsbrist. Vi tycker det var väldigt tråkigt för Monica gjorde ett fantastiskt bra jobb, men samtidigt har vi full förståelse för att det kan vara svårt att få tiden att räcka till när man samtidigt har ett heltidsjobb att sköta.

Därför ska nu Hans Bergström och jag, Anita Österman, försöka oss på att åstadkomma ett medlemsblad. Jag har mina skogsfinnska rötter i Lekvattnet och Gräsmarks norra Finnskogar och är sedan något år Värmlands representant i FINNSAM:s styrelse. Hans har en bakgrund som journalist och översättare, och har rötter i Finnmarkerna runt Vitsand. Tills han gjorde ett DNA-test var han också övertygad om att han är skogsfinne eftersom hans far alltid hävdade ett skogsfinnskt påbrå. Tyvärr visade sig testet inte alls stödja den uppfattningen.

Årets första nummer, vilket alltså är nr 4, 2019, innehåller Eva Jernqvists rapport från höstkonferensen som hölls i Norra och Södra Finnskoga, protokoll från de möten som hölls där, och så Bo Hanssons berättelse om de första bosättarna trakterna kring Höljes i Norra Finnskoga. Vidare finns information om vinterkonferensen med släktforskningsstema som kommer att hållas i Stockholm under tiden 6:e till 8:e mars och så några rader om kommande konferenser. Saknade rapporter från 2019 års första konferenser kommer att publiceras i senare nummer av infon.

Om FINNSAM

FINNSAM bildades 1992 för att underlätta samarbete, forskning mm kring finnskogsaktiviteter. Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia.

FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens där finnskogsområden är värdar. FINNSAM-medlemmarna får därigenom lära känna olika finnskogsområden i Sverige eller Norge. Vanligen arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema. Regelbundet skickas medlemsbladet FINNSAM-info med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i olika projekt innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning, informationsfilm, bibliografi och mycket annat. Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org.

FINNSAM:s styrelse 2019/2020

Ordförande

Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN
telefon: 070-692 28 64,
e-post: maud@finnbygden.se

Vice Ordförande

Jan-Erik Björk, Sjögrässtigen 4
531 73 KÄLLBY, telefon: 072-320 01 80
e-post: janne.bjork1@telia.com

Kassör

Anette Norberg, Västra Vargträsk 13, SE-921 92
LYCKSELE, telefon: 076-763 20 15
e-post: anette@vargtrask.one
Anette är även ansvarig för medlemsregistret.

Sekreterare

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55
ÖREBRO, telefon: 019-14 05 08, 070-823 44 25,
e-post: hummelgruvan1970@gmail.com

Ångermanland-Södra Lappland

Ordinarie: Maarit Kalela Brundin, Innertavle 381,
SE-905 96 UMEÅ, telefon: 070-527 92 73
e-post: maaritkalelabrundin@gmail.com
Suppleant: Tord Eriksson, STOCKHOLM
e-post: tord@kth.se

Mellannorrland

Ordinarie: Maud Wedin, adress se ovan
Suppleant Linda Blied, ÅBY
e-post: linda.blied@gmail.com

Gävle-Dala/Orsa

Ordinarie: Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822
40 ALFTA, telefon: 070-566 01 68
e-post: finnskogsmuseet@swipnet.se
Suppleant: Eva Jernqvist, DELSBO
e-post: eva.jernqvist@gmail.com

Bergslagen

Ordinarie: Tor Eriksson, adress se ovan
Suppleant Kenneth Norrgrann, VÄSTERÅS
e-post: zinda@hotmail.se

Närke-Tiveden

Ordinarie: Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94
FINNERÖDJA, telefon: 0584-202 86
e-post: lena.gribing@gmail.com
Suppleant: Yvonne Johansson, LAXÅ
yvonne_johans51@hotmail.com

Värmland

Ordinarie: Anita Österman, Timbonäs 140,
SE-686 98 GRÄSMARK, telefon: 070-604 65 57
e-post: anita_osterman@hotmail.com
Suppleant Niclas Persson Tenhuinen, TORSBY
e-post: klemmetan@telia.com

Norge södra Finnskogen

Ordinarie: Birger Nesholen, Gjeterudsvegen 76,
NO-2260 KIRKENÆR, telefon: +47-900 29 447
e-post: birger@skogfinnskogsmuseum.no
Suppleant Jan Myhrvold, GJERDRUM
e-post: jan@fennia.nu

Norge norra Finnskogen

Ordinarie: Asgeir Lindberget, V. Strætåsvegen 241,
NO-2435 BRASKEREIDFOSS
telefon: +47-977 00 670
e-post: asgeir.l@gmail.com
Suppleant Mary G. Tangen
e-post: marygtangen@hotmail.com

Finnskogdagene 2019

Jan Myhrvold

I sommer ble Finnskogdagene arrangert for 50. gang. Jubileumsdagene var spekket med innhold og startet uoffisielt allerede torsdag 11. juli med skogfinsk seminar på Finnskogtoppen. Grue kommune hadde invitert representanter fra storting, regjering og alle kommuner på Østlandet med skogfinsk innvandring. På kvelden ble første forestilling med Spillet om innvandrerne framført og etter det gikk revyen «Hva skjedde bakom buskene i Finnskogen før?» på Finnskogen Kro og Motell.

Også på fredagen var det ting som skjedde før den offisielle åpningen. Kl. 13 åpnet Finnskogshagen på Leiråker som var Åsta Holths hjem. Hagen, som for noen år siden ble gitt i gave fra en hageentusiast som vil være anonym, vakt stor oppmerksomhet. Etter åpning, var det omvisning i Åsta Holths hjem. Hun var en av initiativtakerne til Finnskogdagene i 1970 og innslagene ved Åstas hjem var en naturlig del av jubileet. Etterpå ble det arrangert et vandrerspill langs Åsta Holths diktersti fra Leiråker ned til torget i Svullrya.

Den offisielle åpningen av de 50. finnskogdager startet kl. 18 ved at republikken Finnskogens flagg ble heiset. Heller ikke i år var det lett å heise flagget. Rett etter proklamerte statsminister Even Wiger Republikken Finnskogen. Republikken løsriver seg fra kongeriket Norge på dette tidspunktet andre helg i juli hvert år – selvfølgelig også i år. Tilstromingen av folk hadde øket jevnt utover dagen på grunn av jubileumsarrangementene og plassen foran Jokerbutikken var full da republikkens regjering inntok podiet. Republikkens evige president er Åsta Holth. Derfor må det velges en sette-president og Finlands ambassadør i Norge, Mikael Antell, ble valgt. Han holdt en fin tale der han frembragte hilsninger på vegne av republikken Finland og gratulerte republikken Finnskogen med dagen.

Regjeringen fortalte at det er på tide med egen finsk ambassade i Republikken, og avduket deretter ambassaden på plataet bak podiet. Det var en liten bygning med utrolig godt utnyttet plass innvendig. Anders Wiger og Einar Korbøl klarte også i år å gi publikum noe å le av.

Solør-Värmland Finnkulturforening hadde en gave til Republikken. Jeg hadde fått beskjed om å være forberedt til å komme opp for å avduke denne gaven, og ble overrasket da jeg i stedet ble bedt om å komme opp på scenen for å motta årets Finnskogpris. Det var en ære å få prisen. Seinere i programmet ble endelig

Foreningens gave til Republikken. Piler med avstand til forskjellige gårder med finske navn. Foto: Jan Myhrvold.

gaven avduket. Vi er stolte av skiltet og håper det kan bli ett kjennemerke i Svullrya.

Regjeringen informerte om Finlands nye ambassadebygning i Republikken, som deretter ble avduket

Mikael Antell var helt klart fornøyd med den nye ambassaden. Foto: Birger Nesholen.

oppe på plataet bak podiet. Ambassadør Antell var fornøyd.

Åpningen ble avsluttet ved Gottlundbautaen foran Grue Finnskog kirke. Her holdt Finlands ambassadør en kort tale før han la ned en krans.

Den store jubileumskonserteren på Finnetunet med Arja Saijonmaa, Mari Boine og Cecilia Vennersten trakk over 600 betalende deltakere. Det var ikke mange ledige parkeringsplasser i Svullrya den kvelden. Parkeringsvaktene som var satt inn sørget

Finlands ambassadør la ned krans på Gottlundbautaen. Foto: Birger Nesholen.

Foran Jokeren var det en vindkraftdemonstrasjon som samlet underskrifter. Foto: Birger Nesholen.

Jeg har aldri sett så mange biler parkert noen gang i Svullrya.

for at det ikke ble komplett trafikkaos. Det var mye mer enn bare konsertpublikum på Finnetunet for det var bra med folk både på pubkvelden til Tanken (Finnskogen kro og motell) og på Ettertanken.

Fra «livet i hverdagen» på Finnetunet museum. Foto: Birger Nesholen.

Lørdagen startet allerede kl. 8 med Gottlundmarsjen og bød på mange flere og en del nye arrangementer. De enkelte arrangørene har meldt om rekordbesøk.

«Livet i hverdagen». Jacobus Wessels demonstrerer tjærebrenning. Foto: Birger Nesholen.

Mange var kommet for å delta på jubileums-konserten til Kjetil Skaslien i Grue Finnskog kirke. Kjetil, som var initiativtaker til Finnskogdagene i 1970. Med seg hadde han musikerne Kari Svendsen, Per Husby og Steinar Ofsdal. Ikke rart det kom mye folk. Kvelden ble avsluttet med dans til «Ingemars» i Finnskogparken.

Vi i Solør-Värmland Finnkulturforening hadde to fulle busser på vår tur «Bli kjent med Finnskogen» og i teltet der vi holdt til var det kø hele dagen. T-skjortene med finsk slektsnavn er populære. Vi tror det var dobbelt så mange innom oss i år i forhold til i fjor som også var et rekordår.

Søndag var et av hovedtrekkplasterne det historiske brudeopptøget med alle brudeparene som har «giftet seg» under Finnskogdagene. Opptøget ble avsluttet med brudevals og presentasjon på Finnetunet.

Opptøget med alle brudeparene under presentasjonen på Finnetunet. Foto: Birger Nesholen.

Sinikka Langelands eget jubileumsverk ble framført i kirka. Jubileumskonsert var så populær at det ble merkbart mindre folk ute når det nærmet seg.

Vår forening var til stede i teltet ved «Tanken» også denne dagen, med litt mindre besøk enn dagen før.

Salgsbordet til foreningen søndag mellom slagene. Fra venstre Asgeir Lindberget, Kjetil Dammen og Per Ravnklev. Tom Bekkemoen ordner trykk på ei t-skjorte med finsk slektsnavn. Foto: Birger Nesholen.

SVFF bidro også på slektstreffet til Valkoinen slektsforening. Vårt forsøk på å få til flere slektstreff samtidig førte ikke frem. Det virker som

den eneste slektsforening som fungerer skikkelig for tiden er Valkoinen. Vi startet kl. 9 med busstur til Valkoinengårder på norsk og svensk side av grensen. Hovedmålet var Vastaberget på Vinger Finnskog, Mosevatnet på Brandval Finnskog og Gåstjärn på Östmarks Finnskog. Det er tre viktige gårder. Denne dagen hadde vi med oss en buss med representanter fra Rautalampi kommune og Rautalampi historielag (Rautalammin Historiallinen Yhdistys). Niclas Persson Tenhuinen og undertegnede sto for guidingen. Seinere på dagen holdt Niclas foredraget «Gottlund i storpolitikens skugga» og undertegnede foredraget «De eldste generasjonene av slekta Valkoinen».

Finnskogdagene 2019 var meget innholdsrike. Hele tre jubileumskonserter, rekordmange bussturer, åpning av museumshage, skogfinsk fagseminar og slektstreff førte til rekordbesøk. Jeg håper det blir mulig å ta vare på noen av de nye innslagene seiner. I år var det den 50. gang. Neste år er det 50 år siden 1970. Kanskje får vi et nytt jubileum?

Du vet väl att du hittar den skogsfinnska bibliografin på FINNSAMs hemsida.

www.finnsam.org/bibliografi

Skogsfinnsk bibliografi

Sök Historik Om Bibliografi Länkar Bakgrunn

Frågesökning

Vid sökning i frågesökaren kan man blanda text, författarnamn och ord ut i ord. Det sker automatiskt en kombinationslösning mellan orden.

Vid en sökning i de olika fälten till höger sker en kombination mellan sökorden i fälten, om två eller flera fylls i.

[Sök tips](#)

Författare
Titel
Personer
Signatur
Anmärkning

Finnsbygd i samverkan
FINNSAM

Välkommen till FINNSAM:s vinterkonferens

i Stockholm 6-8 mars 2020!

Temat är "Skogsfinnsk släktforskning"

Många av FINNSAM:s nuvarande medlemmar ägnar sig på något vis åt släktforskning. Det kan ofta vara ett sätt att närma sig skogsfinnarna i Skandinavien. Sedan lockas man gärna att bli medlem i föreningen för man vill lära sig mer om hur ens förfäder levde. Troligen kommer det att vara likadant i framtiden. FINNSAM har ju även fått många besökare till sin monter när vi har deltagit på de årliga släktforskardagarna som arrangeras runt om i landet.

Nu har turen kommit till att anordna en vinterkonferens med just temat "Skogsfinnsk släktforskning". Den arrangeras tillsammans med bland annat sverigefinska institutioner och organisationer i Stockholm. Stadens strategiska läge gör att vi kan få deltagare från såväl Sverige, som Norge och Finland.

Boende

OBSERVERA att boende/logi inte anordnas gemensamt av FINNSAM den här gången. I Stockholm verkar vara regel att avbokning inte får ske med kort varsel och att FINNSAM måste betala en större summa i förskott för beställningen av boende. Det ansvaret kan inte FINNSAM ta som förening. Således får var och en boka sitt eget logi på lämpligt hotell eller vandrarhem.

Se logitips på sid 10.

Släktnamnsstenen på Rantala vid sjön Rödens strand. Stenen är försedd med en gjuten bronsplatta, vilken innehåller 431 finska släktnamn från Skandinavien. Foto: Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum.

Preliminärt program

Fredag 6 mars

- 15.45 Samlingen sker vid Karl XII-statyn i Kungsträdgården för gemensam promenad till Västra Trädgårdsgatan 13.
- 16.00 Ambassadör *Liisa Talonpoika* tar emot och visar sitt residens för oss.
- 17.00 Vi promenerar gemensamt till ABF-huset, Sveavägen 41, där huvuddelen av konferensen äger rum.
- 17.40 *Maud Wedin* presenterar skogsfinnarna samt FINNSAM och dess verksamhet.
- 18.15 Medlemmar från Stockholms Kalevalaförening roar oss med olika finska kulturinslag. Till sin hjälp har de även medlemmar från Stockholms finska förening.
- 19.15 Middag på restaurang Cirkeln, som ligger i ABF-huset.
- 21.00 Vi går till våra olika boenden för en natts sömn i Stockholm.

Lördag 7 mars

- 09.00 Återsamlingen sker i ABF:s Beskow-sal.
Här ger *Maud Wedin* exempel på arkivkällor, i vilka man kan spåra de första skogsfinnarna i Skandinavien. Källorna började nedtecknas före kyrkböckernas tid.
- 09.45 *Jan-Erik Björk* lyfter fram andra arkivhandlingar av mindre känt slag.
- 10.30 Cirkelkaffe i ABF-huset.
- 11.00 *Linda Blied* visar hur kartor kan användas för skogsfinsk släkt-, och gårdsforskning.
- 11.45 *Jan Myhrvold* berättar om hur man kan använda YDNA vid skogsfinska släktstudier.
- 12.30 Lunch
- 13.30 **Workshop**

Lena Gribing och *Jan-Erik Björk* hjälper den som vill att söka efter skogsfinska anor i Sverige.
Marianne Jonasson lotsar besökaren vidare till moderlandet Finland.

Jan Myhrvold och *Mats Ahlgren* svarar på frågor om DNA, och bistår den som vill att ta DNA-prov eller beställa ett test.

Linda Blied lotsar den som vill rätt bland kartor för sin släkt- och gårdsforskning.

För den som önskar kan tiden även användas för fritt utbyte av resultat och erfarenheter från egen forskning.

- 15.30 Vi beger oss till Finska kyrkan på Slottsbacken i Gamla stan.
- 16.00 Stockholms finska förening har bakat blåbärskaka, som serveras till kaffet, vilket finska församlingen bjuder på.
- 16.30 *Martti Paananen* beskriver Finska kyrkan och dess bakgrundshistoria.
- 17.00 *Lena Gribing* presenterar projekt Tiveden, där man har letat efter de första finska bosättarna i Tiveden med omnejd.
- 17.30 En kort paus mellan två program.
- 17.45 Programpunkt är ej klar än.
- 18.30 Vi tar oss tillbaka till ABF-huset för att äta middag.
- 19.00 Middagen dukas fram på Restaurang Cirkeln.
- 21.00 Återfärd till våra boenden.

Söndag 8 mars

- 09.30 Åter samlas vi i ABF-husets Beskow-sal, Sveavägen 41.
Bo Hansson beskriver släkterna Tossavainen och Raatikainens flyttningssvågar från Savolax västerut i Skandinavien.
- 10.15 Förmiddagskaffe serveras.
- 10.45 Släktnamnsdatabasen/boken – en paneldiskussion kring innehåll och hur vi går vidare. I panelen ingår om möjligt de forskare som hjälptes åt att sammanställa boken *Skogsfinska släktnamn i Skandinavien*.
- 11.45 Kort bensträckare.
- 12.00 *Marianne Jonasson* visar vad finska arkiv kan berätta om skogsfinnarnas utflyttningstid under 1500-, och 1600-talen.
- 12.45 *Thomas FÜRTH*, Genealogiska Föreningen informerar om det största enskilda släktforskningsbiblioteket och arkivet i Sverige.
- 13.00 Lunch avslutar vinterns konferens i Stockholm.
- 14.00 Hemresa åt olika håll.

Ansvariga för konferensen:

Tor Eriksson, Örebro och Maud Wedin, Falun

Medverkande:

<i>Ahlgren, Mats</i>	Koordinator på Släktforskardagarna för Family Tree DNA, Stockholm.
<i>Björk, Jan-Erik</i>	Forskare med mångårig erfarenhet av skogsfinska arkiv, tillika vice ordförande i FINNSAM, Källby.
<i>Blid, Linda</i>	Karttekniker vid Sjöfartsverket i Norrköping, suppleant i FINNSAM:s styrelse för region Mellannorrland, Åby.
<i>FÜRTH, Thomas</i>	Ordförande i Genealogiska Föreningen, Stockholm.
<i>Gribing, Lena</i>	Ordförande i Finnerödja-Laxå släktforskarklubb, Finnerödja hembygdsförening samt ledamot i FINNSAM:s styrelse för region Närke-Tiveden, Finnerödja.
<i>Hansson, Bo</i>	Administratör för FINNSAM:s grupp på facebook, Borlänge.
<i>Jonasson, Mari- anne</i>	Kursledare i släktforskning på Medborgarskolan Stockholm, Upplands Väsby.
<i>Malmioksa, Sylvi</i>	Ordförande i Stockholms Kalevalaförening, Hägersten.
<i>Myhrvold, Jan</i>	Ordförande i Solør-Värmland Finnkulturörening, ledare för Det skogfinske DNA-projektet samt ersättare i FINNSAM:s styrelse för region Norge,södra Finnskogen, Gjerdrum.
<i>Sjöstedt, Seija</i>	Ordförande i Stockholms finska förening, Skärholmen.
<i>Paananen, Martti</i>	Kyrkoherde i Finska församlingen i Stockholm, Farsta.
<i>Talonpoika, Liisa</i>	Finlands ambassadör i Sverige, Stockholm.
<i>Wedin, Maud</i>	Filosofie doktor i kulturgeografi, ordförande i FINNSAM och ledamot i FINNSAM:s styrelse för region Mellannorrland, Falun.

OBS! Respektera sista anmälningdag söndagen den 23 februari 2020!

Anmälan helst via e-post till:

Tor Eriksson

E-post: hummelgruvan1970@gmail.com

Adress: Västra Nobelgatan 22, 703 55 Örebro

Tel: 019 – 14 05 08, alt. 070 – 823 44 25

Eftersom boendet bokas och betalas av den enskilde deltagaren, så ingår bara maten och del i gemensamma kostnader i konferensavgiften. Priserna är preliminära, bland annat beroende på antalet anmälda, så avgiften ska betalas in först efter sista anmälningdag.

Ungefärliga priser

3 dagar, inklusive middag ca 950:-

3 dagar, exklusive middag ca 775:-

2 dagar, inklusive middag (fr-lö) ca 700:-

2 dagar, inklusive middag (lö-sö) ca 850:-

2 dagar, exklusive middag (fr-lö) ca 550:-

2 dagar, exklusive middag (lö-sö) ca 700:-

1 dag, inklusive middag (fr) ca 250:-

1 dag, inklusive middag (lö) ca 500:-

1 dag, exklusive middag (fr) ca 150:-

1 dag, exklusive middag (lö) ca 350:-

1 dag (sö) ca 300:-

Härmed anmäler jag mig till FINNSAM:s vinterkonferens i Stockholm 6-8 mars 2020!

Namn_____

Adress_____

Telefon_____ E-post_____

3 dagar, inklusive middag_____ 3 dagar, exklusive middag_____

2 dagar, inklusive middag (fr-lö)_____ 2 dagar, inklusive middag (lö-sö)_____

2 dagar, exklusive middag (fr-lö)_____ 2 dagar, exklusive middag (lö-sö)_____

1 dag, inklusive middag (fr)_____ 1 dag, inklusive middag (lö)_____

1 dag, exklusive middag (fr)_____ 1 dag, exklusive middag (lö)_____

1 dag (sö)_____

Jag är vegetarian_____ Jag är diabetiker_____

Jag är allergisk mot gluten eller laktos_____

Övriga önskemål_____

Tips på logi i närheten av ABF-huset

Exempel på vandrarhem och hostels:

Hostel Bed & Breakfast, <https://www.hostelbedandbreakfast.com/>

Interhostel, <http://www.interhostel.se/>

City Backpackers Hostel, www.citybackpackers.org

Scandic hotels har rabatt för pensionärer, medlemmar som går med i Scandic Friends och innehavare av ICA-kort, t.ex: https://www.scandichotels.se/hotell/sverige/stockholm/scandic-klara?utm_campaign=gmb&utm_source=google&utm_medium=organic&utm_content=klara

https://www.scandichotels.se/hotell/sverige/stockholm/haymarket-by-scandic?utm_campaign=gmb&utm_source=google&utm_medium=organic&utm_content=haymarket

Coop-kortet ger rabatt på Nordic Choice hotels, t.ex: <https://www.nordicchoicehotels.se/hotell/sverige/stockholm/>

Stockholm Inn hotel, <http://www.stockholminn.se/>

Kolla även booking-sajter för ovanstående hostel/vandrarhem/hotell och övriga som ligger nära ABF-huset (eller Centralstationen). Dom kan ofta erbjuda rabatter, betalning på plats och framför allt sena avbokningar ifall det blir nödvändigt. T.ex: www.booking.com, www.hotels.com, www.expedia.com, www.trivago.se

På Tripadvisor kan man bl.a läsa recensioner och erbjudanden för olika boenden, www.tripadvisor.se

Vi tackar våra medarrangörer och bidragsgivare för ert viktiga stöd av vår konferens!

STOCKHOLMS FINSKA FÖRENING

STOCKHOLMS KALEVALAFÖRENING

Kommande konferenser

Konferens i Filipstads bergslag den 29-31 maj 2020

Föreningens vårkonferens är förlagd till Filipstads bergslag. Ett tema är "finnehyttor", vilket är en vanlig företeelse här. Om detta får vi höra en hel del och om hyttor från hela Filipstads bergslag. Givetvis besöker vi även en del av dessa hyttor. Förläggningen och bas för konferensen kommer att vara Gammelkroppa skogsskola. Mer information kommer i nästa nummer av FINNSAM info.

Konferens i Hassela den 11-13 september 2020

I Hassela pågår ett projekt om Skogsfinnar i Hassela. Läns museet i Gävleborg leder projektet, vilket vill fånga muntliga traditioner och levande minnen om platser i landskapet. Bl.a har en arkeologisk undersökning av en husgrund i Kölsjön ingått i projektet. Under 2020 har en vandringsutställning om utgrävningen och projektet premiärvisning, troligen på Ersk-Matsgården, och då passar det bra att förlägga vår konferens till samma helg 11-13 september.

Protokoll från sammanträde med FINNSAM:s styrelse

Datum: Torsdagen 29 augusti 2019

Plats: Långbergets vandrarhem

Närvarande: Jan-Erik Björk, Tor Eriksson, Lena Gribing, Eva Jernqvist, Yvonne Johansson, Maarit Kalela-Brundin, Asgeir Lindberget, Jan Myhrvold, Kenneth Norrgrann, Maud Wedin, Maths Östberg och Anita Österman

Förhindrade: Linda Blied, Tord Eriksson, Birger Nesholen, Anette Norberg, Niclas Persson Tenhuinen och Mary Tangen

§1. Mötets öppnande

Ordförande Maud Wedin hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

§2. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes.

§3. Val av justeringsperson

Till justeringsperson förutom ordförande Maud Wedin utsågs Kenneth Norrgrann.

§4. Fyllnadsval, val av sammankallande i valberedning

Posten som sammankallande i valberedningen saknas sedan FINNSAM:s årsmöte. Förslaget är att Jon Bodin tar den vakanta platsen på ett år. Som alternativ föreslås Björn Sonesson. Styrelsen frågar Jon inför söndagens höstmöte.

§5. Vakans som redaktör för FINNSAM-Info

Monika Öhrn har av sagt sig uppdraget som redaktör för FINNSAM-Information. Två förslag på ny redaktör för medlemsbladet lades fram av styrelsen: Zeth Johansson och Hans Bergström. Personerna tillfrågas om någon av dem är villig att ta hand om FINNSAM-Info.

§6. Vakans i AU efter Mary Tangen

Jan Myhrvold tar som ordförande för Solør Värmland Finnkulturförnings norska avdelning Marys plats i AU.

§7. Norska delens ekonomiska redovisning

Sedan föreningens årsmöte har kontakter visat att kassören i Solør Värmland Finnkulturförnings norska avdelning kan ta emot inbetalningar åt FINNSAM på ett särskilt konto. Mötet beslutade att låta processen vara sådan.

§8. Policys enligt dokument 2019-05-28

Föreningen behöver en lista med särskilda policys som ett komplement till stadgarna. Styrelsen fattade beslut om vilka förhållningsregler som bör fungera som policys för verksamheten. Medlemmarna får ta ställning till reglerna vid nästa årsmöte.

§9. Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg den 26 september. Beslut om deltagares utgifter.

Föreningen Värmlandslitteratur bjöd in oss förra året till sin monter för att vi skulle få presentera arbetet med skogsfinska bibliografin. Även i år har vi blivit inbjudna, vilket passar bra eftersom vi då kan berätta om hur arbetet med bibliografin har gått. Två personer får entrébiljetter till mässan. Maths Östberg, som har varit ansvarig för bibliografin är beredd att åka till Göteborg tillsammans med Maud Wedin. Mötet beslutade att FINNSAM bekostar logi i två enkelrum på vandrarhem för Maths och Maud, liksom lunch på torsdagen 26 september för dem båda samt ersättning för bensin från Alfta tur och retur Göteborg, via Falun.

§10. Kommande konferenser/seminarier

a) Seminarium i Kolmården den 26-27 oktober 2019

För att inleda kartläggningen av finska bosättningar i Kolmården anordnas ett seminarium i området. Det är första gången en särskild samling med övernattning anordnas i ett område utan att det är konferens.

Kolmården ingår heller inte i FINNSAM:s regionindelning utan är fristående från denna organisation. Tor Eriksson berättade lite om hur seminariet är upplagt och att förelaggnen sker på Fredagården intill Bråvikens strand.

b) Konferens i Stockholm den 6-8 mars 2020

Tor Eriksson informerade vidare om FINNSAM:s vinterkonferens 2020. Den äger enligt tidigare beslut rum i Stockholm fredagen – söndagen 6-8 mars. Temat är "Skogsfinsk släktforskning", vilket nog är väldigt

angeläget. Eventuellt äger programmet till stor del rum på Finlandshuset nära Humlegården. Tor arbetar vidare med planerna.

c) Konferens i Filipstads bergslag den 29-31 maj 2020

Knappt tre månader senare anordnas föreningens vårkonferens i Filipstads bergslag. Ett tema är "finnehyttor", vilket är en vanlig företeelse här. Om detta får vi höra en hel del från hela Filipstads bergslag. Givetvis besöker vi även en del av dessa hyttor. Tor berättade att Gammelkroppa skogsskola är bas för förläggningen. Även här arbetar Tor vidare med planeringen.

d) Konferens i Hassela den 11-13 september 2020

Maud Wedin rapporterade om projektet Skogsfinnar i Hassela, Läns museet i Gävleborg leder projektet, vilket vill fånga muntliga traditioner och levande minnen om platser i landskapet. En veckas arkeologiska utgrävningar i Kölsjön står närmast i tur. En husgrund vid Östra Kölsjön kommer att delundersökas. Nästa år har en vandringsutställning om utgrävningen och projektet premiärvisning, troligen på Ersk-Matsgården, och då passar det bra att förlägga vår konferens till samma helg 11-13 september.

e) Konferens på "Finnskogen" våren 2021

Styrelsen beslutade att bordlägga frågan.

f) Konferens i Finland hösten 2021

Önskemål har framkommit om att anordna en konferens någon gång i kärnområdet för skogsfinnarnas utflyttningsområde. Mötet diskuterade hur en sådan konferens skulle kunna genomföras. Ett antal alternativ till konferensort(er) har föreslagits och ska undersökas. Något konkret beslut fattades därför inte av styrelsen vid detta möte.

§11. Släktforskarlagarna i Skövde den 22-23 augusti 2020

Lena Gribing har fått en särskild inbjudan till Släktforskarlagarna i Skövde. Från Skövde är inte avståndet till Tiveden så långt, så att lägga tonvikten på Tivedens finnbygd känns naturligt för mässan 2020. Här kan vi nog få ihop tillräckligt med folk för att bemanningen av montern inte ska bli för betungande för dem som kan hjälpa till.

§12. Fondering av intäkter från Kilsbergsboken

Beslutet blev att intäkterna som kommer in för boken placeras på ett särskilt bokkonto, där medlen kan användas för kommande bokutgivning.

§13. Nya projekt

Kulturreisa till finska Bergslagen

Vår medlem i Hörken, Ljusnarsbergs kommun, Minna Roselli har hört av sig till Tor Eriksson. Tor berättade att Minna vill skapa ett paket bestående av en fyra-dagars resa med övernattning i Ljusnarsberg, Grangärde och Grängesberg. Besök görs på platser med finsk anknytning, som till exempel Skattlösberg, Rikkenstorp, Stållbergs gruva med mera. Styrelsen beslutade på förfrågan att göra resan till ett FINNSAM-projekt för att underlätta bidragsansökan. Tor Eriksson fungerar som FINNSAMs kontaktperson. Projektet blir ett samarbete mellan FINNSAM och en nystartad lokal förening. /Tillägg efter mötet: Torsdagen 5 september bildades Kulturföreningen Finska Bergslagen, som FINNSAM samverkar med./

Inventering alt. kartläggning av finsk närvaro i Upplands och Västmanlands län under 1600-talet.

Under några år har Gunnar Larsson på egen hand studerat spåren av finsk närvaro i Uppland och Västmanlands län. Tor som hade en hälsning från Gunnar berättade att han nu vill att det blir ett FINNSAM-projekt bland annat för att lättare kunna söka bidrag. Han vill även ha hjälp av fler personer att bedriva studien. Styrelsen godkände enhälligt detta som ett nytt FINNSAM-projekt.

§14. Rapporter

Den skogsfinska informationsfilmen

Första delen av informationsfilmen är klar, men korrigeringar sker även fortsättningsvis grundade på adekvata förslag från dem som sett filmen. Maud berättade att fortsättningen, del 2, ska belysa de olika regionerna. Bidrag söks bland annat från de olika regionerna samt från olika fonder, som till exempel Riksantikvarieämbetet.

Den skogsfinska bibliografin på Internet

Maths Östberg berättade att bibliografin nu innehåller 16 539 poster. Vi bör helst söka ett årligt bidrag för att kunna uppdatera databasen kontinuerligt.

Rökugnar i Tiveden

Lena Gribing informerade om att Länsstyrelsen i Örebro län och Länsstyrelsen i Västra Götalands län nu har registrerat 15 rökugnar i Tiveden. Kunskapen var dålig före sommarens inventeringsresor. Nu finns uppgifterna inlagda i fornminnesregistret.

§15. Övriga frågor

Tyvärr blir våra konferensrapporter liggande länge innan de blir färdiga för spridning med såväl text som bilder. Vi bör verka för snabbare hantering.

§16. Nästa möte

Nästa styrelsemöte äger rum i Stockholm fredagen 6 mars i samband med lunch klockan 12.30.

§17. Mötets avslutande

Ordförande Maud Wedin tackade för visat intresse och förklarade mötet avslutat.

Örebro den 9 september 2019

Vid pennan

Tor Eriksson

Justeras av

Justeras av

Maud Wedin

Kenneth Norrgrann

Protokoll från FINNSAM:s höstmöte på Långbergets vandrarhem

FINNSAM-Finnbygder i samverkan

Datum: Söndagen den 1 september 2019

§1. Mötets öppnande

Vice ordförande Jan-Erik Björk hälsade alla välkomna och förklarade höstmötet öppnat.

§2. Val av mötesordförande

Till mötesordförande valdes Jan-Erik Björk, Källby

§3. Val av mötessekreterare

Till mötessekreterare valdes Tor Eriksson, Örebro.

§4. Val av 2 protokolljusterare, tillika rösträknare

Till protokolljusterare, tillika rösträknare valdes Seppo Remes, Hallstahammar och Ingunn Holm, Oslo.

§5. Godkännande av dagordningen

Mötesordföranden läste upp dagordningen, vilken godkändes av höstmötet.

§6. Fastställande av röstlängd

Röstlängden fastställdes genom att FINNSAM:s medlemmar antecknade sig på en närvarolista. Totalt var 44 medlemmar närvarande på mötet.

§7. Godkännande av kallelse

Kallelsen gick ut i juni med FINNSAM-Information nr 2, 2019. Kallelsen godkändes.

§8. Val av sammankallande i valberedning

Under årsmötet i Sandslän kunde ingen sammankallande i valberedningen väljas. Mötet valde nu Jon Bodin, Säter som sammankallande för en tid av 1 år. Till sin hjälp har han Zeth Johansson, Bålsta och Ingunn Holm, Oslo.

§9. *Policys enligt dokument 2019-05-28*

Förutom föreningens stadgar behövs särskilda policys gällande bland annat ekonomiska frågor. Förslagen till policys redovisades av styrelsen, men de kommer att fastställas av nästa årsmöte.

§10. *Kommande konferenser/seminarier*

a. *Seminarium i Kolmården 26-27 oktober 2019*

För att inleda kartläggningen av finska bosättningar i Kolmården anordnas ett seminarium i området. Det är första gången en särskild samling med övernattningsanordnas i ett område utan att det är konferens. Kolmården ingår för närvarande heller inte i FINNSAM:s regionindelning. Tor Eriksson berättade lite om hur seminariet är upplagt och att föreläggningen sker på Fredagården intill Bråvikens strand.

b. *Konferens i Stockholm 6-8 mars 2020*

Tor Eriksson informerade vidare om FINNSAM:s vinterkonferens 2020. Den äger enligt tidigare beslut rum i Stockholm fredagen – söndagen 6-8 mars. Temat är ”Skogsfinsk släktforskning”, vilket är väldigt angeläget. Eventuellt äger programmet till stor del rum på Finlandshuset nära Humlegården. Tor arbetar vidare med planerna.

c. *Konferens i Filipstads bergslag 29-31 maj 2020*

Knappt tre månader senare anordnas föreningens vårkonferens i Filipstads bergslag. Ett tema är ”finnehyttor”, vilket är en vanlig företeelse här. Givetvis besöker vi även en del av dessa hyttor. Tor berättade att Gammel-kroppa skogsskola är bas för föreläggningen. Även här arbetar Tor vidare med planeringen.

d. *Konferens i Hassela 11-13 september 2020*

Länsmuseet i Gävleborg driver projektet ”Skogsfinnar i Hassela”, vilket vill fånga muntliga traditioner och levande minnen om platser i landskapet. En veckas arkeologiska utgrävningar i Kölsjön står närmast i tur. En husgrund vid Östra Kölsjön kommer att delundersökas. Nästa år har en vandringsutställning om utgrävningen och projektet premiärvisning, troligen på Ersk-Matsgården, och då passar det bra att förlägga vår konferens till samma helg 11-13 september.

e. *Vinterkonferens i Oslo 2021*

Ingunn Holm berättade om vad en vinterkonferens i Oslo kan ha för inslag. Familjen Anker ägde mycket av Finnskogens skog under sent 1700-tal och tidigt 1800-tal. Gottlund arbetade för att köpa tillbaka skogsfinska gårdar. Ett intressant ämne!

f. *Konferens på Finnskogen våren 2021*

År 2021 är det 200 år sedan Carl Axel Gottlund besökte finnskogen i Solør och Värmland. Resan ledde fram till hans arbete för att upprätta ett särskilt finskt härad på Finnskogen. FINNSAM vill uppmärksamma Gottlunds gärning på något vis, gärna genom en konferens. Ett alternativ är att förlägga konferensen till Mattila i Sverige med besök på Grue finnskog.

g. *Konferens i Finland hösten 2021*

Önskemål finns om att anordna en konferens i kärnområdet för skogsfinnarna i Finland. Hösten 2021 kunde vara en bra tidpunkt att låta konferensen äga rum.

Styrelsen får fortsatt förtroende att arbeta vidare med de olika konferenserna.

§11. *Släktforskardagarna i Skövde 22-23 augusti 2020*

Lena Gribing har fått en särskild inbjudan till Släktforskardagarna i Skövde. Från Skövde är inte avståndet till Tiveden så långt, så att lägga tonvikten på Tivedens finnbygd känns naturligt för mässan 2020. Här kan vi nog få ihop tillräckligt med folk för att bemanningen av montern inte ska bli för betungande för dem som kan hjälpa till. Mötet beslutade att FINNSAM ska delta med en monter i Skövde om vi får bidrag till vår medverkan.

§12. *Nya FINNSAM-projekt*

a. *Kulturresa till finska Bergslagen*

Styrelsen har godkänt ett projekt, där Minna Roselli i Hörken, Ljusnarsbergs kommun vill skapa ett paket i form av en flerdagarsresa med övernattningsanordnas. Med buss besöker sällskapet besöksmål med finsk anknytning i Ljusnarsberg, Grangärde och Grängesberg. Det erbjuds även finsk musik och konstupplevelser. Tor Eriksson fungerar som FINNSAMs kontaktperson. Projektet blir ett samarbete mellan FINNSAM och en nystartad lokal förening.

b. *Inventering alt. kartläggning av finsk närvaro i Upplands och Västmanlands län under 1600-talet*

Styrelsen har även godkänt ett projekt, där Gunnar Larsson i Fjärdhundra, Enköpings kommun studerar spåren av finsk närvaro i Uppland och Västmanlands län. Gunnar efterlyser samtidigt hjälp från fler personer att bedriva studien.

§13. Rapporter

a. Den skogsfinska informationsfilmen

Första delen av informationsfilmen är klar, men korrigeringar sker även fortsättningsvis grundade på adekvata förslag från dem som sett filmen. Fortsättningen, del 2, ska belysa de olika regionerna. Bidrag söks bland annat från de olika regionerna samt från olika fonder, som till exempel Riksantikvarieämbetet.

b. FINNSAM:s bibliografi

Maths Östberg berättade att bibliografin nu innehåller 16 539 poster. Vi bör helst söka ett årligt bidrag för att kunna uppdatera databasen kontinuerligt.

c. Rökugnar i Tiveden

Lena Gribing informerade om att projektet kring rökugnar i Tiveden pågår inom Finnerödja hembygdsförening. Nu har man sett till att Länsstyrelsen i Örebro län och Länsstyrelsen i Västra Götalands har registrerat 15 rökugnar i fornminnesregistret. Rökugnarna härrör troligen från linbastur.

d. Det skogsfinska kulturarvet

Bo Hansson upplyste mötet om att en projektgrupp arbetar med boken "Det skogsfinska kulturarvet". I gruppen ingår Bo Hansson, Maud Wedin, Stig Welinder och Birger Nesholen. Under hösten anordnas en träff för de blivande författarna som skriver olika avsnitt i boken. Enligt beslut fattat av styrelsen på styrelsemöte i samband med konferensen i Sandslån förfogar projektet över 30 000 kronor tills vidare för arbetet. Medlemsmötet fattade nu ett beslut att ge styrelsen fullmakt att lämna de anvisningar som krävs för att projektet ska kunna drivas vidare.

e. Dokumentärfilmen Fremmed Blod

Bo Hansson berättade även om ett norskt skogsfinskt filmprojekt, "Fremmed blod". En kvinna reser med sin dotter samma väg som hennes anmoder rörde sig, från Karelen via Finland och Sverige upp till Vera i Verdal kommun i Norge. Vera räknas som Norges nordligaste skogsfinska bygd.

§14. Övriga frågor

DNA berättar människans och släktens historia. Maarit Kalela-Brundin informerade om att detta ämne är föremål för en internationell konferens 13-14 november på Umeå universitet. Seminariet är ett samarrangemang mellan Umeå universitet och Kungliga Skytteanska Samfundet. Bland de medverkande finns Jan Myhrvold, som föreläser om skogsfinskt DNA.

§15. Mötets avslutande

Mötesordförande Jan-Erik Björk tackade mötesdeltagarna för visat intresse.

Örebro den 1 oktober 2019

Sekreterare

Ordförande

Tor Eriksson

Jan-Erik Björk

Justeras av

Justeras av

Seppo Remes

Ingunn Holm

Rapport från FINNSAMs höstkonferens 2019 i Norra och Södra Finnskoga

En FINNSAM-konferens innehåller mycket av information och kunskap, upplevelser och gemenskap. Här följer en kort sammanfattning av den konferens som ägde rum den 30 augusti-1 september 2019 i nordvästra Värmland.

Huvudarrangör var den svenska avdelningen av Solör Värmland Finnkulturörening tillsammans med medarrangörerna Norra och Södra Finnskogas Hembygdsöreningar och Rikkenbergets Hembygdsörening. Torsby kommun, Fryksdalens Sparbank, Övre Älvdals församling och Solör Värmland Finnkulturöreningens norska avdelning sponsrade konferensen.

Det skogsfinska kolonisationsförloppet i Skandinavien under slutet av 1500-talet och början av 1600-talet bestod huvudsakligen av en öst-västlig rörelse från bottenhavskusten och inåt landet. Samtidigt som de olika finnbygder som då uppstod har mycket gemensamt, har de alla sin egen karaktär. I dåvarande Dalby socken hade den skogsfinska etableringen ett snabbt och intensivt förlopp under åren 1647–1661. Här fanns ingen statlig mark att slå sig ned på, varför hemmanen förvärvades på sedvanligt sätt från de etablerade bönderna, genom lagfart som gavs vid tinget. Med tiden fördjupades även relationerna med bondebefolkningen genom ingiften. Domböckerna visar att i den mån finnarna i trakten var inblandade i rättsaker, t ex angående jakt, var det på samma sätt och av samma skäl som den övriga befolkningen. I detta avseende hade inte härkomsten någon betydelse. Kontakterna inom det skogsfinska nätverket var dock fortsatt betydelsefulla, som då svedjelag bildades vid nyodling.

Än i dag bedrivs gränshandel med Norge i området. Mera spektakulär men väl så inbringande var 1700-talets timmerhandel.

Befolkningen ökade efterhand i området och flera byar nådde med tiden anseelig storlek. 1840 bildades

Norra och Finnskoga socknar ur den tidigare nämnda Dalby socken.

Konferensen tog sin början med lunch vid hembygdsgården Halvarsstugan i Båtstad. Vi hälsades välkomna av Joe Bengtsson, ordförande i norra Finnskoga Hembygdsörening. Gården förklarades 1970 som byggnadsminne. Den ägs av kommunen och förvaltas liksom Höljes skans och ett båthus från timmerflottningens tid av föreningen. En sägen knuten till gården berättar om en nedgrävd silverskatt, som hittills inte låtit sig finnas.

Deltagarlistan upptog denna gång 95 namn och gårdens rymliga loge räckte väl till för de inledande föreläsningarna. FINNSAMs ordförande Maud Wedin, Falun, gav en introduktion till den skogsfinska kolonisationen och kulturen och informerade om FINNSAM, där det skogsfinska filmprojektet och den skogsfinska bibliografin www.finnsam.org/ bibliografi är två aktuella projekt.

Inför våra rundturer i bygden fick vi en orientering om bygdens skogsfinska sammanhang. Bo Hansson, Törberget/Borlänge, med rötter i den svensk-norska byn Rådelstråten, berättade om Norra Finnskoga och Niclas Persson Tenhuinen gav oss en bild av de skogsfinska bosättningarna i Södra Finnskoga.

Resten av eftermiddagen ägnades åt Norra Finnskoga. I Aspberget besökte vi platsen för en av de första bosättningarna. Flyttvägarna hit gick via flera andra finnbygder och många skogsfinska släktnamn finns belagda från byn som var en av de största på Finnmarken. I gården Nikkela bodde den siste finsktalande i Nordvärmland, Erik Josefsson Hakkarainen.

I Uggelheden fick vi en grundlig guidning av Örjan Olsson. Hans intresse för byn och dess människor genom tiderna har också resulterat i en bok, Uggliboka.

Efter inkvartering och middag på Långbergets sporthotell avrundades dagen med förhandsvisning av den skogsfinska informationsfilmen som håller på att färdigställas.

Lördagens långtur genomfördes med två bussar och med väl genomtänkt logistik och vägval. Ena bussen kunde ta vägen genom Åsnes finnskog på norska sidan medan den andra som hade en hund bland passagerarna vackert fick finna sig att rulla inom Sverige och EU:s gränser.

Vid förmiddagsfikat i den rymliga rökstugan från 1852 med tillhörande sidokammare vid Kallstan i Rikkenberg berättade Dan Jonsson om gården och om hembygdsföreningen, som bildades 1958 just för att ta ansvar för rökstugan. På gården finns även "Algots stuga" från 1925 som kan hyras av intresserade.

I Rikkenberg anslöt Stig Bernhardsson och Dan Jonsson som guider till vardera gruppen. I Rödjen möttes vi av Britt-Marie Rödger som har hantverksbod i byn. Här kunde vi även se det gåtfulla korset där utskärningen i torven aldrig växer igen och husgrunderna efter torpet Vålgunaho som övergavs under tidigt 1900-tal pga. omskrivna poltergeistfenomen. Och den platsens namn är en gåta i sig!

Resan gick vidare, förbi Ivana där den trollkunniga Juliana var bosatt, Kindsjön med riklig skogsfinsk bakgrund och den tidigare centralorten Bograngen.

I serveringen vid Skräckarbergets hembygdsgård på finngården Tomta sammanstrålade de bägge grup-

perna för lunch med motti på skrädmjöl och stekt fläsk. Mikael Kindberg berättade om gården som togs upp av Olof Henriksson Vilhuinen på 1650-talet. I gårdens rökstuga brann elden i rökugnen och ett lätt rökmoln låg under taket. Stugan hade hämtats från Långsjöhöjden i Lekvattnet för att ersätta en äldre, förfallen stuga på gården.

I Järpliden var det samling till dragspelsmusik på byns dansbana. Våra guider, systrarna Ann-Katrin Järåsen och Berit Högman, började livet i ett torp utan moderna bekvämligheter i den på sin tid välbefolkade byn. I dag är de kommunalråd i Torsby respektive landshövding i Västernorrland.

1913 kom den unga och lovande dragspelaren Karl Karlsson från Jularbo i Dalarna till Järpliden där det behövdes någon som kunde spela till dans. Karl och pigan Elin Sofia Persson från Nyskoga fann snart varandra. Lyckan blev kortvarig då Elin dog ung i tbc, men minnet av denna episod lever ännu kvar i Jularbos melodi Drömmen om Elin.

Bland byns gårdar fanns skyltar och annat som minde om att den årliga Jularbo-festivalen tidigare hölls här. Den ökade brandrisken har dock stämt till eftertanke och några fler festivaler kommer nu inte att anordnas.

Efter kvällens middag på Långberget fortsatte det musikaliska temat, nu med tonsäker och tänkvärd underhållning av Torleif Styffe, Tina Wåhlén och Leif Nygren som tillsammans bildar gruppen TLT.

Söndagens förmiddag ägnades åt föreläsningar som på olika sätt belyste den skogsfinska kulturen. Gabriel Bladh från Karlstads universitet presenterade den aktuella migrationsforskningen där nya insikter om människors rörlighet genom tiderna bidrar till nya perspektiv på kultur och etnicitet. Monica Björklund, byggnadsantikvarie vid Torsby Finnskogscentrum, talade om frågor kring vård och

underhåll av kulturmiljöer utifrån finnmarkens kontext. I projektet Finnskogen – vägen till världsarv samarbetar Länsstyrelsen Värmland, Värmlands Museum, Torsby kommun, Värmlands Hembygdsförbund, Karlstads universitet, Region Värmland och Värmländska Akademien med målet att få finnskogsområdet i norra och västra Värmland nominerat till UNESCO:s världsarvslista. Projektledaren Birgitta Elfström berättade om arbetet som kom igång 2018 och där man bl. a lyfter fram människors upplevelser av finnskogen som existentiell resurs. Särskilt i Södra Finnskoga förekommer många skogsfinska släktnamn. Jan Myhrvold gav oss en uppdatering om vilken information de skogsfinska släktnamnen har att ge om människors migrations- och livsmönster.

Omedelbart före lunchen hölls FINNSAMs medlemsmöte som raskt klubbades igenom under Jan-Erik Björks ledning.

Eftermåltiden var det dags att åka hemåt. För den som så ville fanns också möjlighet att besöka Utmarks museet som hade öppet sista helgen för denna säsong.

Sist men inte minst: Ett varmt tack riktas till alla dem som på olika sätt bidrog till denna trevliga och givande konferens. Kiitos paljon

Text: Eva Jernqvist, foto: Birger Nesholen

Tack till sponsorer och medarrangörer:

Norra Finnskoga Hembygdsförening
Södra Finnskoga Hembygdsförening
Rikkenbergets Hembygdsförening

Svenska kyrkan

**Fryksdalens
Sparbank**

Solör Värmland Finnkulturförening

Skapades den största finnbyn av ett dråp?

Det finns ett par händelser i norra delen av Älvdals härad som i folkmun och romaner har beskrivits som ”finnkrig”. Verkligheten visar dock att det är goda historieberättare som under de 350 följande åren broderat ut texten i underhållningssyfte. Domstolsväsendet fungerade även då och det var mycket vanligare än idag att man vände sig dit för att lösa tvister. Oftast var dessa svenskar eller finnar inbördes emellan. Det var missnöje med arvsskiften, sedlighetsärenden, ”fult munbruk” eller slagsmål, ofta under alkoholpåverkan, ungefär som idag.

Jaktbråken kring Höljes, Mordön och Slaktardalen har figurerat i dessa sammanhang. Båda fallen finns detaljerat berättade av inblandade parter och dokumenterade i domstolsprotokoll från Älvdals härad mellan 1649 och 1652. Båda målen hanterades också vid Göta Hovrätt, eftersom det handlade om dråp. Där bekräftades sen häradsdomarna den 13 maj 1651 och den 25 februari 1653. Alla inblandade finns namngivna och åtminstone i det ena fallet har offrets finska ursprung inget med saken att göra. I det andra hade bönderna från Dalbytrakten gjort en egen tolkning av lagstiftningen mot lösdrivare, som inte höll vid tinget. De dömdes därför för delaktighet i dråp, misshandel och stöld av egendom och Höljesborna för att de dolt det andra dråpet. Efter dessa domar går inga fler liknande händelser att dokumentera i området. Däremot utfördes en del plundringar på båda sidor av gränsen under krigsåren, men till dom var man kommenderade och därmed tvungna att delta i. Aspberget anges i mantalslängden, åren efter 1670-talets krig, som öde i Mantalslängden.

I Norra Finnskoga finns inga kända skogsfinska byggnader bevarade, men på Jorslabacken (Jussela) i Aspberget kan man se tydliga kantiga rösen som vittnar om skorstenslösa ugnar av finsk typ, efter Josef Persson Hakkarainens ättlingar.

(Foto: Bo Hansson)

Men det betyder inte att byn var det, utan att den drabbats så hårt att byborna befriats från skatt.

Många inblandade

Upprinnelsen till intermezzot i Höljes, var att Carl Eskilsson Haaranen (”Hare”) från Dala Järna och jaktkamraten Isak var på trakten och jagade, troligen olovligt. I samband med det, skadades Isak allvarligt av en björn och Carl såg sig nödgad att gå fram till bebyggelsen i Höljes för att få hjälp. Han kom då till Bengt Eriksson på Heden med hund, bössa och en björnhud för att köpa bröd och smör. Han bjöds där på mat och stannade även över natten. Både på kvällen och på morgonen när Carl skulle gå, frågade Bengt ut honom om en älg, som han menade Carl och Isak stulit ur hans giller. När Carl inte ville ersätta den, sände Bengt systersonen Olof Markusson till ”Olof Larssons stufva” efter förstärkning för att beslagta Carls saker. Efter en örfil, hårdragning och ett yxhammarslag tog sig Carl ändå loss och flydde för glatta livet. Då hade också två förrymda norrmän anslutit och några andra sprang efter rep att binda Carl med. Sen står ord mot ord om en av norrmännen sköt efter Carl för att han inte skulle avslöja dom eller om Höljesbönderna under hot tvingat dom att skjuta. I vilket fall höjde Knut Børgesen från Skrede bössan och sköt ihjäl honom. Enligt Höljesbönderna släpade han och kumpanen Måns Pedersen sen liket ut till en holme i Storelfven och grävde ner det. Käranden vid tinget, Lars Persson från Brunnsberg, påstod att bönderna själva skulle ha misshandlat Carl så fördärvad, att han legat och pinats i två dagar. Därefter tvingade de norrmännen att skjuta honom. Liket hade dessutom begravts en gång innan det slutligen fördes till ”Mordön”. Lars kunde dock inte uppge var han fått uppgifterna från, varför bönderna friades från själva dråpet, men dömdes för att dolt det.

Hakkarainen från Nain

Den kärande vid tinget, var ingen annan än en av Aspbergets nybyggare, Lars Persson Hakkarainen. Vi vet att släkten kommer från byn Hakkarala, intill Kuopios nuvarande flygplats och att fadern Per Pålsson, som så många andra, sägs ha kommit ”över sjön” med en fiskebåt. Handelsfartygen/koggarna var den tidens Finlandsfärjor, fiskebåtarna var ”turistklassen”. Trafiken över Ålands hav var även då intensiv och resan tog oftast bara ett dygn.

Dom tidigast kända svenska dokumenten säger att Per ”Hakkran” var husfinne i Kvarnberget på Näs finnmark 1628 och att han senare bröt mark för ett eget torp vid sjön Nain i Ekshärad. Lars syskon var

Höljesskogen i mantalslängden

Av "Bygd- och näringsliv i Norra Värmland" framgår att Aspberget var den i särklass största finnbyn i Fryksdals och Älvdals härad år 1730. Larsgården var en av de största gårdarna i byn och anses vara platsen för Lars Persson Hakkarainens nybyggargärning (Yngve Nilsson, Lund 1950). (Foto: Finnskogscentrum)

många och brodern Pål hade 1646 börjat nyodla i Brunnsberg, ett par mil norr om föräldrahemmet och här verkar det som även Lars bodde en tid. När han kom till Älvdals häradsting den 9 mars 1652 som kärande, var det för att han gift sig med Karin Olsdotter, Carl Eskilssons änka. Avståndet mellan Brunnsberg och Järna finnmarker var bara en lång dagsmarsch. Vi får inte veta hur det gått med Carls jaktkamrat Isak, men hade han levt borde han också varit vid tinget. Sex namngivna bönder från Höljes, Tuststad och Gunneby var med, utöver de båda norrmännen, så det var säkert svårt att hålla helt tätt om händelsen. I vilket fall är det troligt att Lars och Karin varit i Höljestrakten och orienterat sig om ryktena och sett de orörda skogarna, innan de drog frågan till tinget.

Mycket påminner om idag

Väldigt många finska bosättningar gjordes i nära anslutning till arvsskiftet. Om det inte fanns plats för fler kring föräldrahemmet, var det flytt som gällde. Vi vet att många av de första svedjebrukarna klarade sig bra och var välbeställda. De allra flesta som kom till områdena nära riksgränsen var födda i östra Sverige eller Bergslagen, så var det också med de första Aspbergsfinnarna. Ofta gjorde man som dagens invandrare: bodde en tid och arbetade hos redan etablerade landsmän. När svedjebruket tillät, såg man sig om efter orörda marker, om man inte gifte sig till dem. Tack vare dom rika rågskördarna kunde man få med sig startkapital från eget arbete och ibland dödsbon. Väl på plats var det bråttom och noga med att få den privata markägarens tillstånd att börja röja ny bosättning. I Värmland fanns inga statliga allmänningar som på annat håll. Ingen ville heller lägga ner en massa jobb och sen tvingas flytta. De första åren hade alla nybyggare i Skandinavien skattefrihet, ända sen tidigt 1400-tal.

Lars namn är det första som dyker upp under Höljesskogen i mantalslängden 1661, tillsammans med Mattes. Han hade i sitt hushåll hustrun och ett barn över 12 år, samt två husfinnar. De senare är sannolikt brodern Josef med hustru, som noteras för eget tre år senare. Andra osäkrare källor säger att dom redan bott där några år. Den 10/7 1668 skattdäggades i alla fall Aspberget till $\frac{1}{4}$ hemman. Nedsättningsbrev hade man fått av friherre Hugo Hamilton och Höljesbönderna ska ha godkänt det. Hamilton var skotte och "legoknekt", men värvades under 30-åriga kriget. Han blev överste i den svenska armén och 1654 adlad för sina bedrifter. Om han fick sin "donation" att uppbära skatteinkomsterna i Älvdals härad som belöning för krigsinsatserna eller kompensation för att han deltagit i finansieringen av kriget, framgår inte. Donationen 1651 gällde troligen en period på 10 år, eftersom han 1662 flyttade tillbaka. Nybyggarna i Aspberget, och speciellt Hakkarainensläkten, satte i många generationer stora avtryck i området. Även i de angränsande norska socknarna Väler och Trysil. Lars Persson sålde redan 1667 sitt torp till Sigfrid Matsson Siekkinen, men barnen kunde med rättens hjälp redan 1671 återlösa det, eftersom de vid försäljningen fyra år innan varit omyndiga. Brodern Josefs egendomar gick också vidare i släkten under många generationer.

Tenhuinen från Skattlösberg

Dom södra delarna av skogarna i dåvarande Dalby storsocken bebyggdes före de norra och därför Kindsjön före Aspberget. Far till Mattes i Aspberget, Mårten Staffansson Tenhuinen, var "barnfödd i Järnkärna socken i Finnlandh". Den 24/1 1648 begärde han ett bevis från prästen i Grangärde på att han skött sig klanderfritt och var ärlig. Familjen bodde då i det som senare blev Dan Anderssons Skattlösberg och hade tidigare, under 20 år, bott vid sjön Nitten i samma socken. Järnkärna är en direkt översättning till svenska av Rautalampi, en storsocken många flyttade ut från i olika riktningar, främst i brist på svedjemarker, men även armeernas påtvingande inkvarteringar under rysskrigen var betydande. Då som nu flydde en del yngre män undan utskrivningar till armén. I Mårtens prästintyg står det också "att han ähr sinnadt begifua sig här ifrån åth Wermeland". Det finns en teori om att en del av de finnar som 1644-45 uttogs till den s.k. Bergslag-bataljonen under Hannibalfejden, ska ha förlagts till Värmlands gränsområden och där sett stora orörda granskogar, för att sen flytta dit. Det går dock inte att verifiera.

Mårten Staffansson hade 9 barn, varav flera vuxna, när han med Branäsböndernas goda minne började bygga och bo i Kindsjön 1649. Mattes Mårtensson,

född mitt i den skaran, var ett av dem. Hur och varför han sen blev nybyggare i Aspberget vet vi inget om, däremot vet vi varför han inte blev kvar så länge. Redan sommaren 1667 är han åter vid föräldrahemmet i Kindsjön. I samband med ett familjebråk knivhögg han sin bror Olof till döds vid frukostbordet. Detta ska ha skett efter en hård ordväxling. Den 18/11 dömdes han därför vid Älvdals häradsting till det extra hårda straffet för syskonmord, ”att mista sitt lif och steglas”. Det innebar att han efter att ha avrättats genom hängning, styckades i bitar som spikades upp på platsen, allt i syfte att sätta skräck i andra. I protokollet berättas vidare att han efter mordet hittats gråtande och ångerfull av en granne. Enligt egen utsago hade han trots flera års hårt arbete inte fått samma del i hemmanet som syskonen och han hade dessutom under 4 års tid varit drabbad av yrsel. Hans egendom i Aspberget hade redan innan köpts av Mattes Muhoinen och Staffan Vauhkoinen.

Många fel i äldre tider

Dom skriftliga publikationer som finns om Aspberget är, utöver Richard Brobergs och Jarl Ericks-sons, nu mer än 50 år gamla och alla innehåller de tyvärr en hel del felaktigheter som spridits. Detta beror främst på att författarna inte hade ett så rikligt källmaterial som vi har idag och att de ibland lutat sig för mycket mot muntliga traditioner. För den som själv vill förkovra sig finns unika ”En Läse- och Skriffte-Bok öfwer det Finske folket och Soldaterne uti Dahlby församling På Åhren 1716 och 17”, med en del finska släktnamn. Dessutom mycket intressanta ”Geometrisk Cartor öfver Aspberget och Jerplien” från 1726. Båda är 300 år gamla inblickar hos den tredje generationen nybyggare, tillgängliga på Lantmäteriets och Riksarkivets fria hemsidor.

Källor:

Nordiska Museet ”Lars Bäckvalls Elfdahlsarkiv”

FINNSAM ”Skogsfinska släktnamn i Skandinavien” (Karlstad 2009)

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:278627/FULLTEXT01.pdf>

FINNSAM ”Det skogsfinska kulturarvet” (Falun 2000)

Björk, Jan-Erik ”Sammandrag av Älvdal härads domböcker 1600-1649” (Källby 2002)

Bo Hansson, Borlänge

(Härstammar från Norra Finnskoga och Trysil. Har fritidsforskat om skogsfinnar i mer än 40 år).

**... För dig som är intresserad av
skogsfinsk kultur och historia....**

www.finnsam.org